

Luku 5

Miten kansan- taloutta mitataan?

Oppikirjan s. 30-37

Analysoi uutista talouskasvusta

Lue artikkeli [**OP synkensi talousennusteitaan**](#)
(HS 20.8.2019).

- a) Mitä talouden käsitteitä löydät tekstistä?
- b) Mitä huoltotaseen osia löydät tekstistä?
- c) Selvitä/pohdi, toteutuiko OP-ryhmän ennustus talouskasvusta (seuraava tehtävä)

Vastauksia

a) Käsitteiden hallitseminen auttaa ymmärtämään talouden kieltä. Tekstissä käytetään paljon talouden käsitteitä; ilman niiden hallitsemista tekstiä on vaikea ymmärtää. Tekstistä löytyvät esim. seuraavat talouden käsitteet:

- **talouskasvu**
- **vienti**
- **suhdannekehitys**
- **yksityinen kulutus**
- **investointi**
- **taantuma**
- **yritys**
- **kotitalous**
- **työllisyys**
- **työllisyysaste**

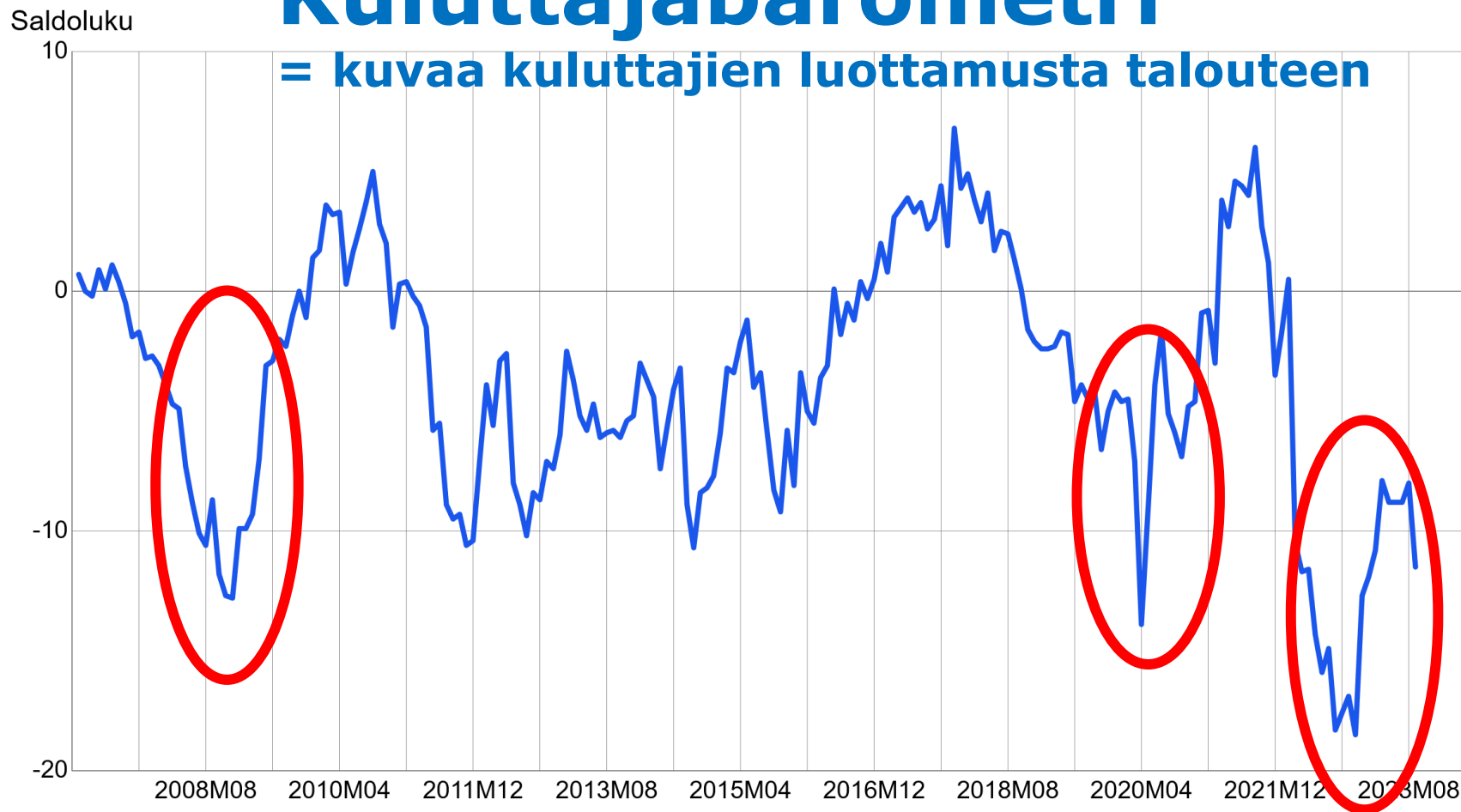
Vastauksia

- b) Tekstissä käsitellään kokonaiskysyntää, joka koostuu viennistä, kotimaisesta kulutuksesta ja investoinneista. Lisäksi siinä käsitellään kokonaistarjontaa, joka koostuu bruttokansantuotteesta ja tuonnista.
- c) [Tilastokeskuksen mukaan](#) Suomen BKT kasvoi vuonna 2019 noin prosentilla, joten ennuste oli lähellä totuutta. Vuoden 2020 koronapandemiaa tosin oli mahdotonta ennustaa; 0,5 prosentin kasvun sijaan Suomen BTK supistui noin kolme prosenttia.
- **Videot:** (<https://www.youtube.com/watch?v=pLKm5DBfVdl>)
- (<https://www.youtube.com/watch?v=xYPHPVWPwIU>)

Kuluttajien luottamusindikaattori (A1, saldoluku) 2007M01-2023M09

Kuluttajabarometri

= kuvaa kuluttajien luottamusta talouteen

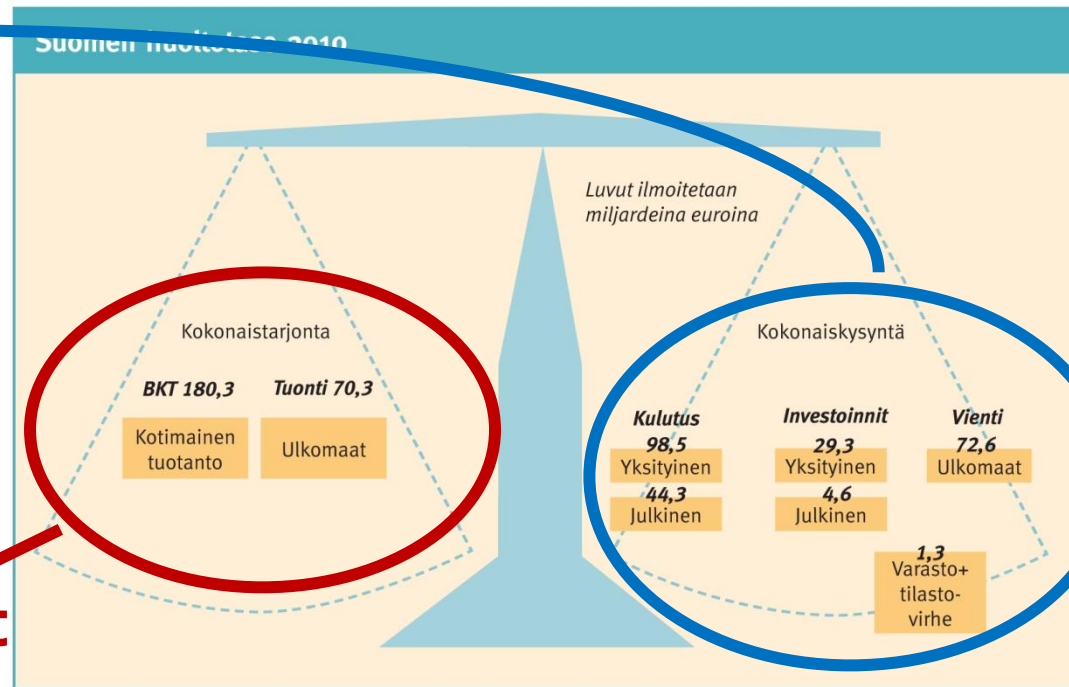

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajien luottamus

Huoltotase=

- **Kokonaiskysyntä:** kansantalouden yhteenlaskettu yksityinen ja julkinen **kulutus, vienti ja investoinnit** vuoden aikana.

- **Kokonaistarjonta:** kansantaloudessa vuoden aikana **tuotetut hyödykkeet ja tuonti** yhteenlaskettuina.

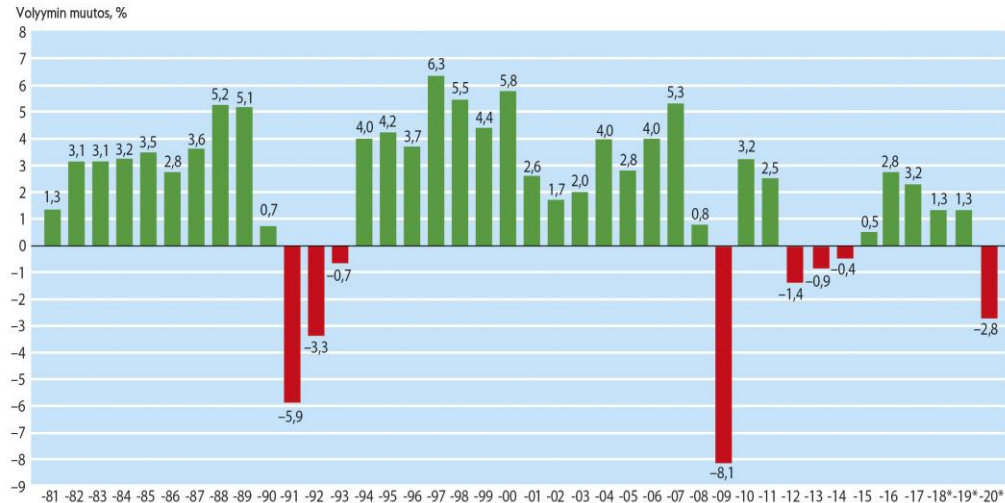

Tutki kuviota BKT:stä

Tutki kuviota BKT:stä ja vastaa, onko väite oikein. Kerro myös, jos väitettä ei voi perustella kuvion perusteella.

- a) Suomen kansantalous kasvoi 1980-luvulla.
- b) Bruttokansantuote supistui 1990-luvun alussa.
- c) Bruttokansantuote supistui vuonna 2001 suhteessa vuoteen 2000.
- d) 1990-luvun loppu oli talouden kannalta hyvää aikaa.
- e) Suomen talouskasvu oli heikkoa 2010-luvulla.
- f) Vuonna 1997 oli moninkertainen BKT verrattuna 2010-luvun vuosiin.

BKT:N KEHITYS SUOMESSA 1981–2020

*Ennakkotieto

Lähde: Tilastokeskus

VASTAUKSIA

- a) Suomen kansantalous kasvoi 1980-luvulla.
- **Totta.**
- b) Bruttokansantuote supistui 1990-luvun alussa.
- **Totta. Vuosina 1991–1993 Suomen BKT:n volyymi oli edellisvuottaan pienempi.**
- c) Bruttokansantuote supistui vuonna 2001 suhteessa vuoteen 2000.
- **Väite ei ole totta. Talouskasvu oli edellisvuotta hitaampaa, mutta talous kuitenkin kasvoi. Suomen BKT:n loppusumma oli vuonna 2001 2,6 % suurempi kuin vuotta aiemmin.**

VASTAUKSIA

- d) 1990-luvun loppu oli talouden kannalta hyvää aikaa.
- Osittain totta, mutta sen todenperäisyyttä ei voi täysin päätellä kuviosta. Suomen BKT:n muutos kuvaa hyvin Suomen talouden yleistä kehitystä, mutta yksittäisten toimijoiden kohdalla voi olla vaihtelua.
- e) Suomen talouskasvu oli heikkoa 2010-luvulla.
- **Totta. BKT on hyvä mittari tähän.**
- f) Vuonna 1997 oli moninkertainen BKT verrattuna 2010-luvun vuosiin.
- Väite ei ole totta. BKT:n volyymin muutoksen lukuja ei käytetä tällaisiin vertauksiin ja päätelmiin. Vuosien 1997 ja 2010 välissä on monia kasvun vuosia, joten kuviosta voi kuitenkin päätellä, että kokonaisuudessaan BKT on kasvanut tällä aikavälillä. Vuonna 1997 BKT oli 110 miljardia, 2010-luvulla 188–240 miljardia.

BKT = Bruttokansantuote

Kokonaistuotannon mitta kansantaloudessa.

=Kaikki maassa vuoden aikana tuotetut tavarat ja palvelut.

.tarkoittaa jossain maassa toimivien tuotantoyksiköiden (esim. tehtaiden) tuottamien **lopputuotteiden summaa rahassa**

.useita eri laskutapoja, lopputulos kaikissa sama

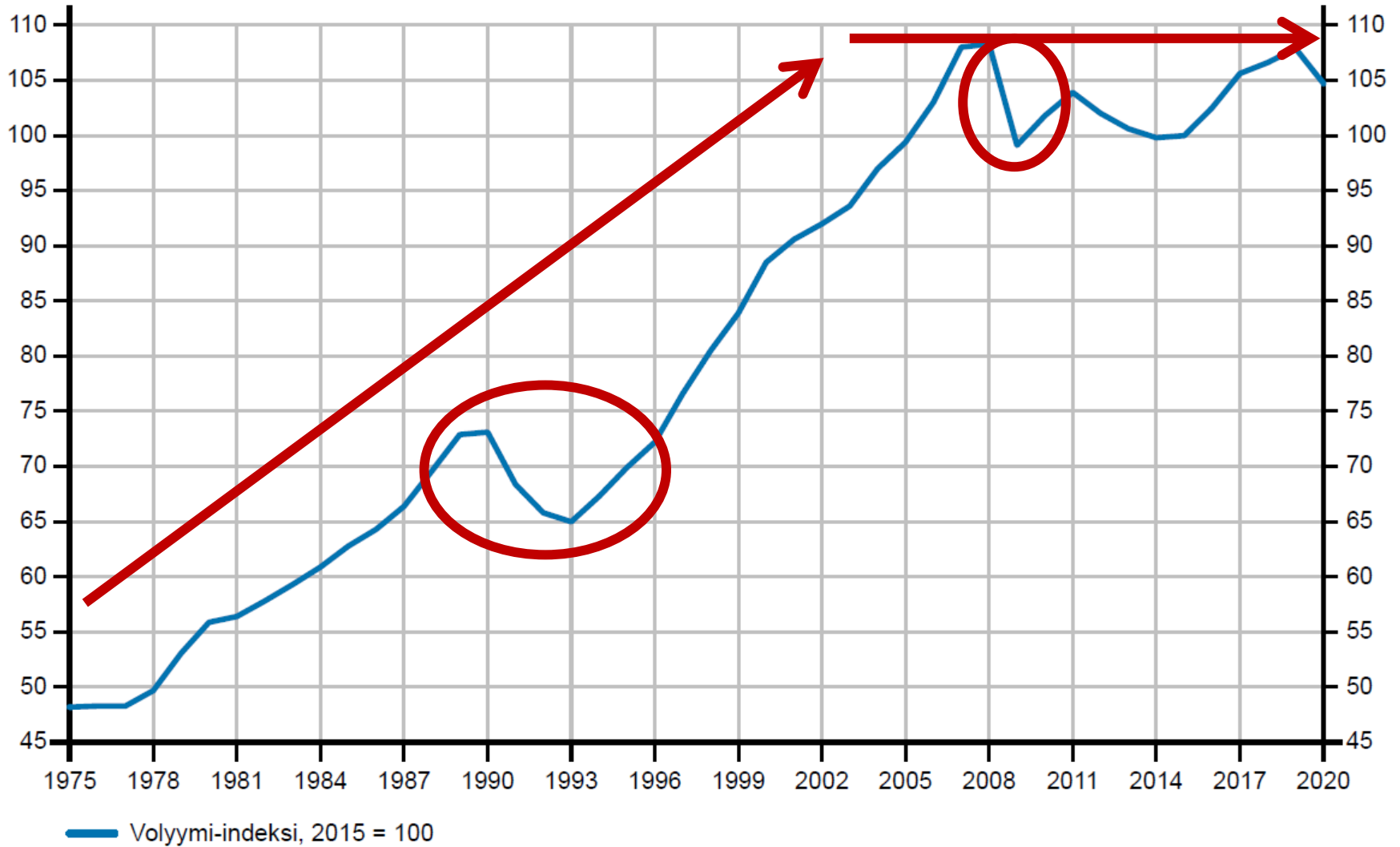
- . Tuotannon arvo voidaan saada myös laskemalla yhteen kotimaassa toimivien yritysten tuotannontekijöistä tulleet tulot eli mm. palkat, osingot ja yrittäjätulot (= kansantulo).

BKT

- **Ei huomioi;**
 - **Kotitaloustyön arvoa**
 - **Tuotantovälineiden kulumista**
 - **Harmaata taloutta**
 - **Tulojen jakautumista**
 - **Luonnonvarojen hyväksikäyttöä**
 - **Luonnon saastumista**
 - **Rikollisuutta** (lahjonta)
 - **Maan hintatasoa**
 - **Ei erottele, mitä tuotetaan** (esim. aseet)

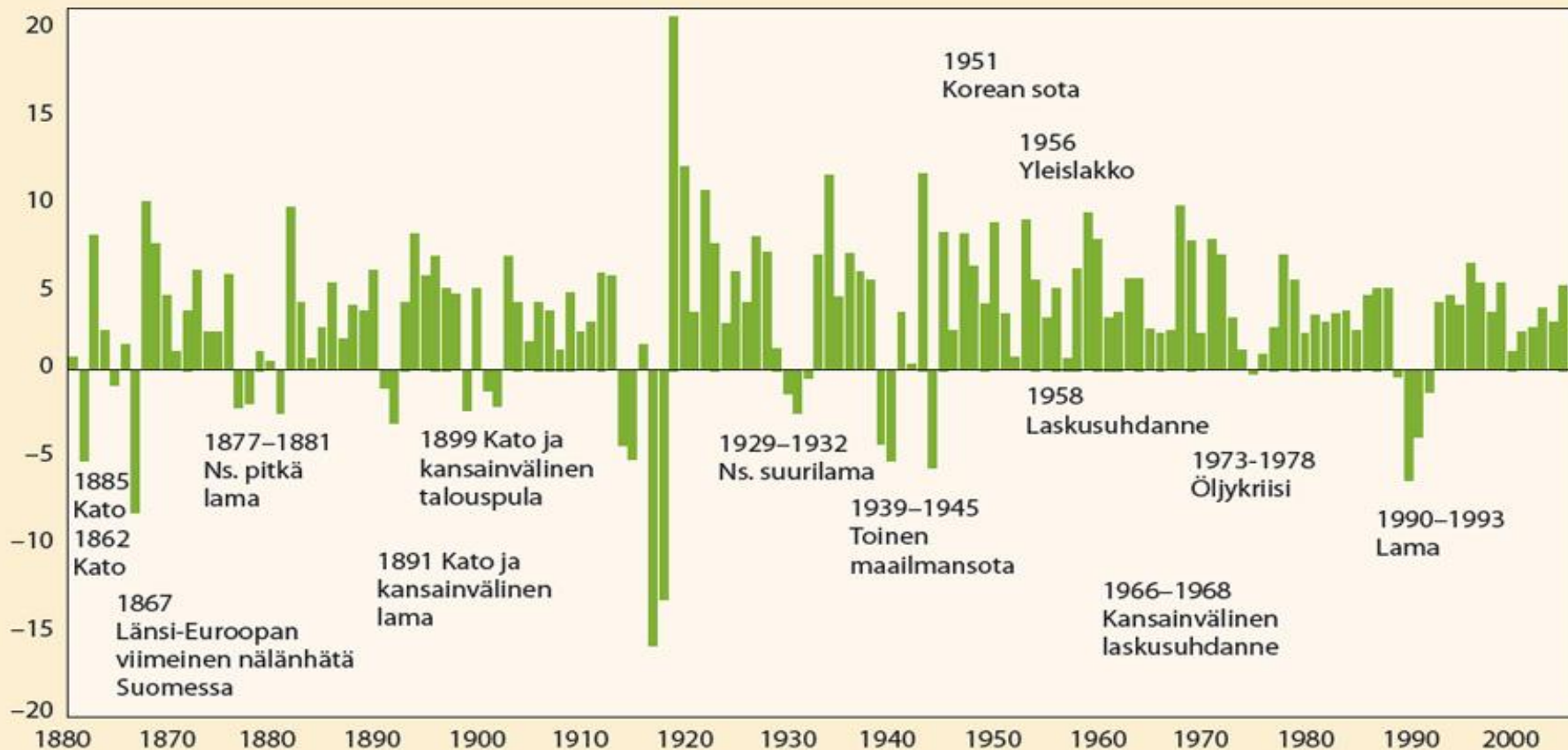
Bruttokansantuote asukasta kohti 1975-2020*

olyymi-indeksi 2015=100

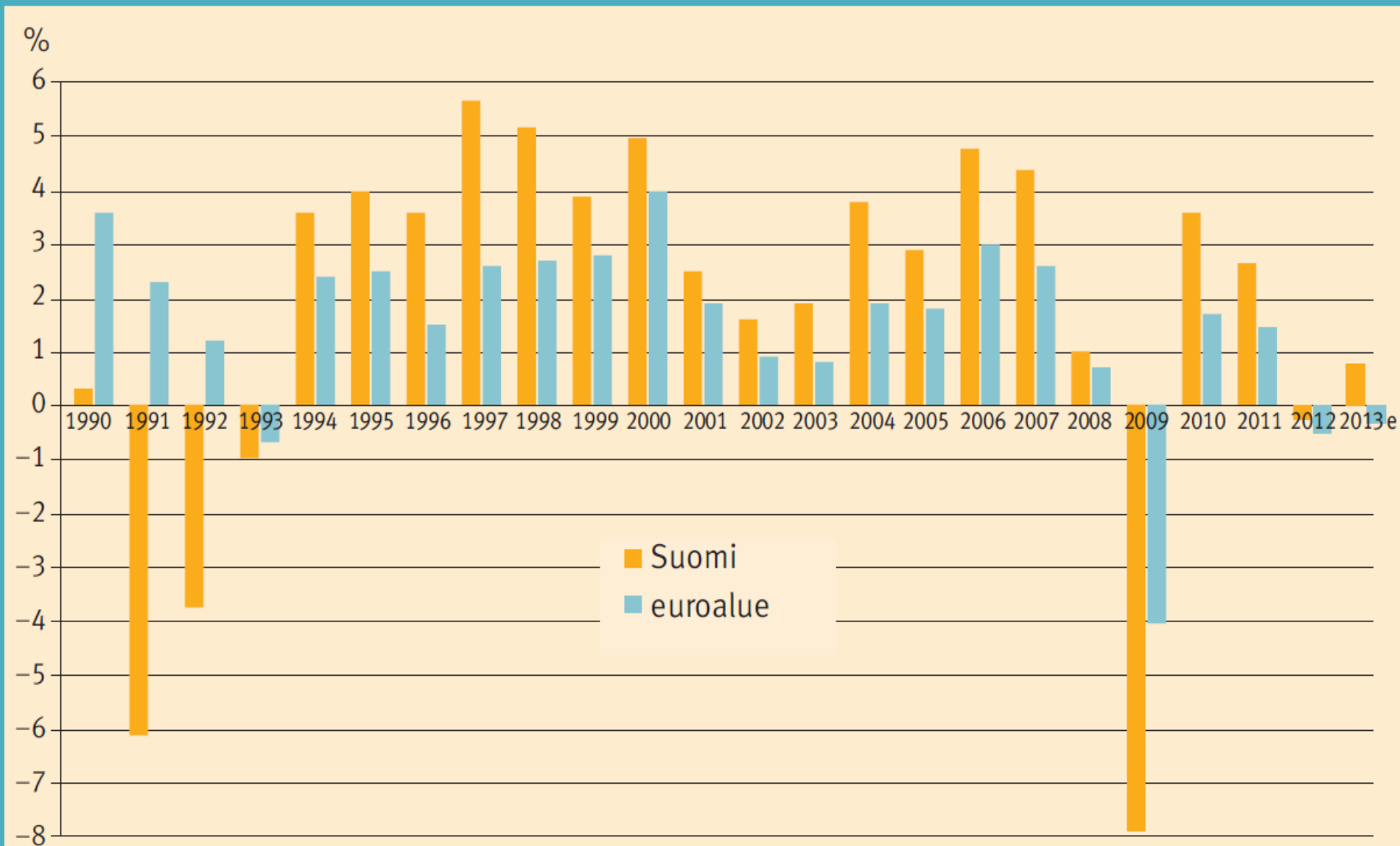

Suomen bruttokansantuotteen vuotuiset muutokset

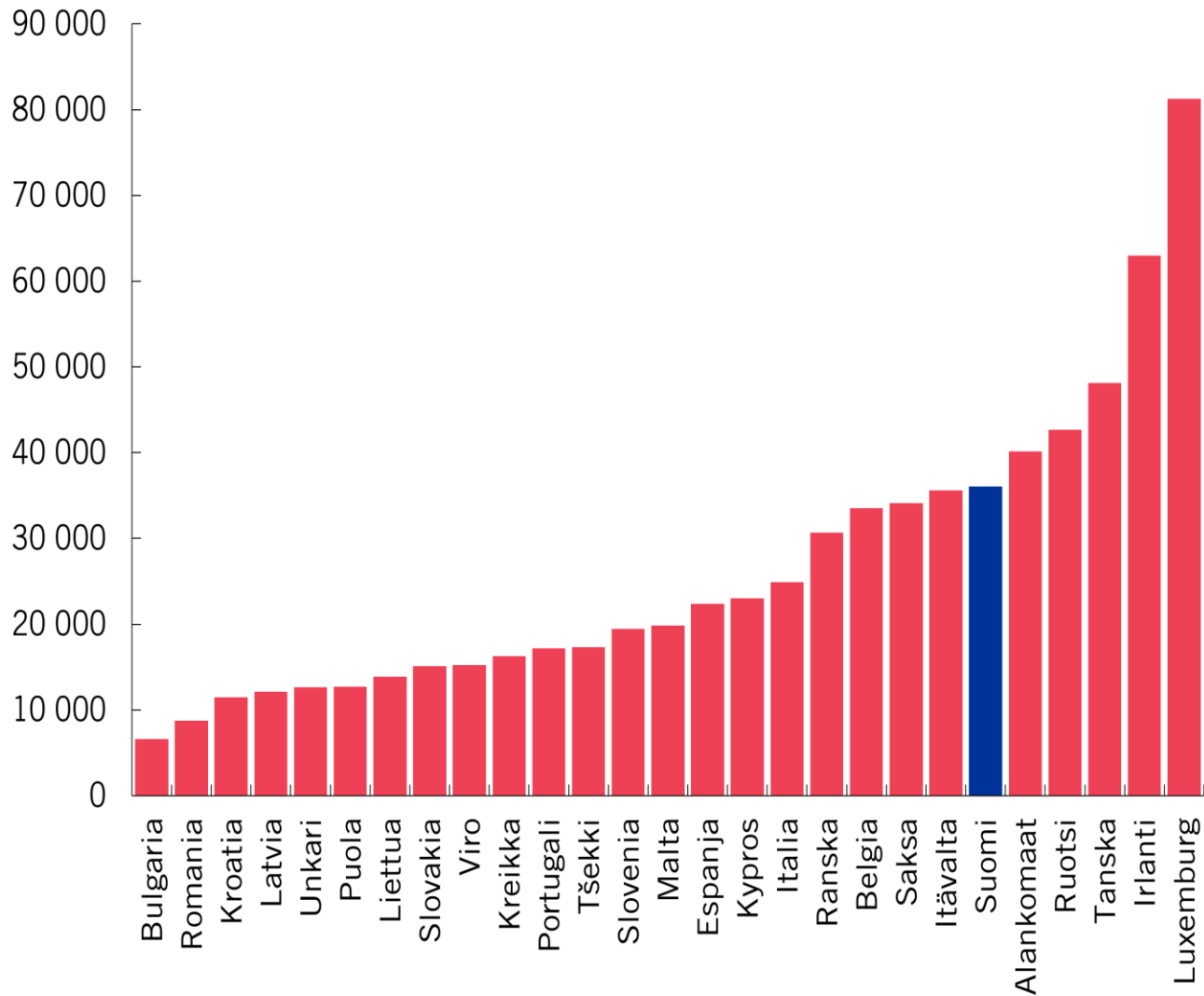
%, muutos mitattu bkt:n volyymi-indeksin (mh) 1926=100 perusteella

Suomen ja euroalueen bruttokansantuotteen määrän muutos 1990–2013

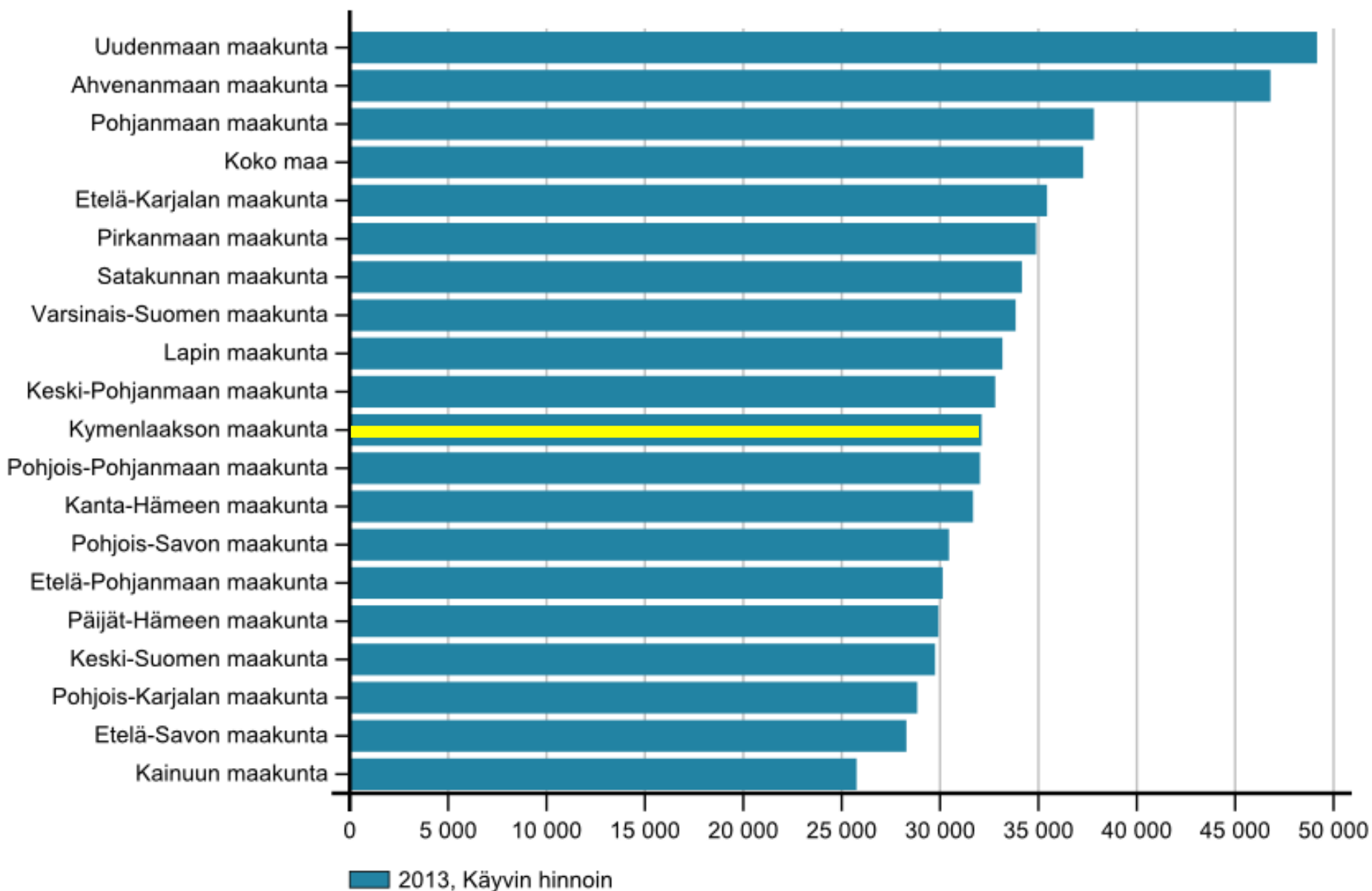
Bruttokansantuote asukasta kohti 2020 (euroa)

Lähde: Eurostat.

BKT maakunnittain, euroa/asukas

2013

HDI = Human Development Index

HDI:n perusolettamus:

”Olennaisinta inhimillisen kehityksen kannalta ovat pitkä ja terve elämä, tiedonsaanti ja riittävä elintaso.”

- 1. Elinaika** (lapsikuolleisuus, asuinolot, elintavat, työ, koulutus...)
- 2. Lukutaito** (ei pelkästään mekaaninen, vaan funktionaalinen)
- 3. BKT**

Bruttokansantuote elintason mittarina

- Katso oheista taulukkoa.

1. **Mitkä maat menestyvät hyvin BKT:n vertailussa mutta huonommin HDI-indeksillä mitattuna? Mistä se johtuu?**

2. **Missä maissa menestys on päinvastainen? Miksi?**

3. **Millä perusteilla HDI voisi olla BKT:ta luotettavampi hyvinvoinnin mittari?**

BKT/henki (2010)

HDI-indeksi (2010)

1. Luxemburg

1. Norja

2. Norja

2. Australia

3. Qatar

3. Uusi-Seelanti

4. Sveitsi

4. Yhdysvallat

5. Arabiemiraatit

5. Irlanti

6. Tanska

6. Liechtenstein

7. Australia

7. Hollanti

8. Ruotsi

8. Kanada

9. Hollanti

9. Ruotsi

10. Yhdysvallat

10. Saksa

11. Kanada

11. Japani

12. Irlanti

12. Etelä-Korea

Bruttokansantuote elintason mittarina

BKT/henki (2010)

1. Luxemburg
2. Norja
3. Qatar
4. Sveitsi
5. Arabiemiraatit
6. Tanska
7. Australia
8. Ruotsi
9. Hollanti
10. Yhdysvallat
11. Kanada
12. Irlanti

HDI-indeksi (2010)

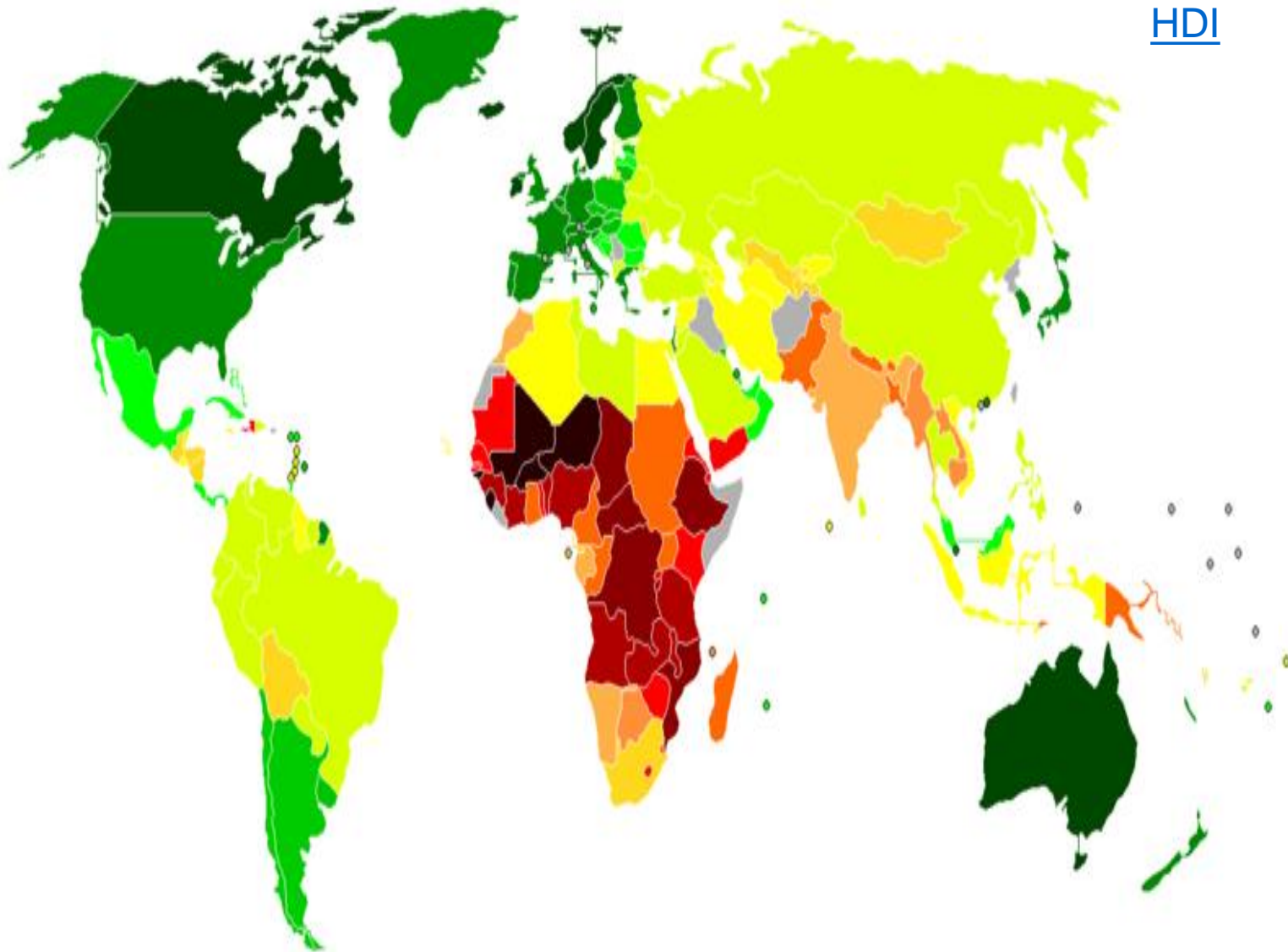
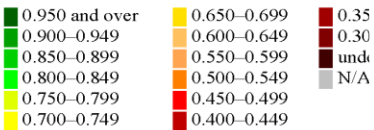
1. Norja
2. Australia
3. Uusi-Seelanti
4. Yhdysvallat
5. Irlanti
6. Liechtenstein
7. Hollanti
8. Kanada
9. Ruotsi
10. Saksa
11. Japani
12. Etelä-Korea

HDI MAITTAIN

MAKSIMI 1.00

[HDI](#)

Human Development Index - Wikipedia, the free encyclopedia

http://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index 28.2.2

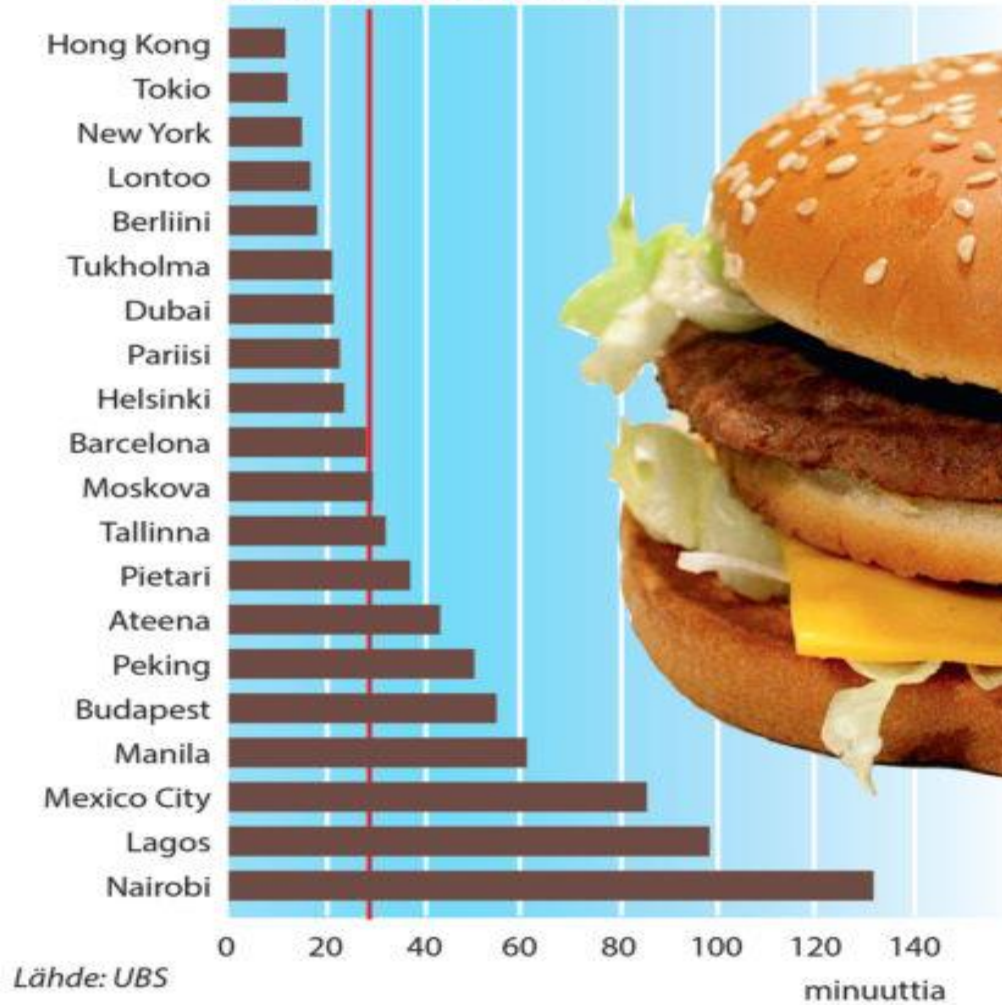
Muita mittareita

- **Vihreä BKT = ympäristön huomioiminen**
- **GPI = Genuine Progress Indicator = "aidon kehityksen indikaattori"**
 - lähtökohtana on yksityinen kulutus ja tulonjako
 - huomioi muut kuluttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät
 - myös talouskasvun kestävyys ja talouden aiheuttamat ympäristövaikutukset
- **The 2012 Legatum Prosperity Index**
- **CIA - The World Factbook**

BIG MAC -HAMPURILAISEN OSTAMISEEN VAADITTAVA TYÖAIKA

Kesäkuu 2018, minuuttia

KESKIAARVO MAAILMASSA

BIG MAC -index

- **Kertoo kuinka paljon Big Mac –hampurilainen maksaa eri maissa suhteutettuna eri maiden hintatasoon ja ostovoimaan.**
- **Sen perusteella selviää valuutan yli- tai aliarvostus yksinkertaisesti kuvaavan mittarin avulla.**

[Big Mac -indeksi](#)

<https://www.lomalista.fi/maahintavertailu/mcdonalds>

Big Mac index

Local currency under (-)/ over (+) valuation against the dollar, %

Sources: McDonald's; *The Economist*

*At market exchange rate (January 5th)
†Weighted average of member countries ‡Average of four cities

Per capita

Eli maan hintataso
ratkaisee myös!

Ostovoimapariteetti=

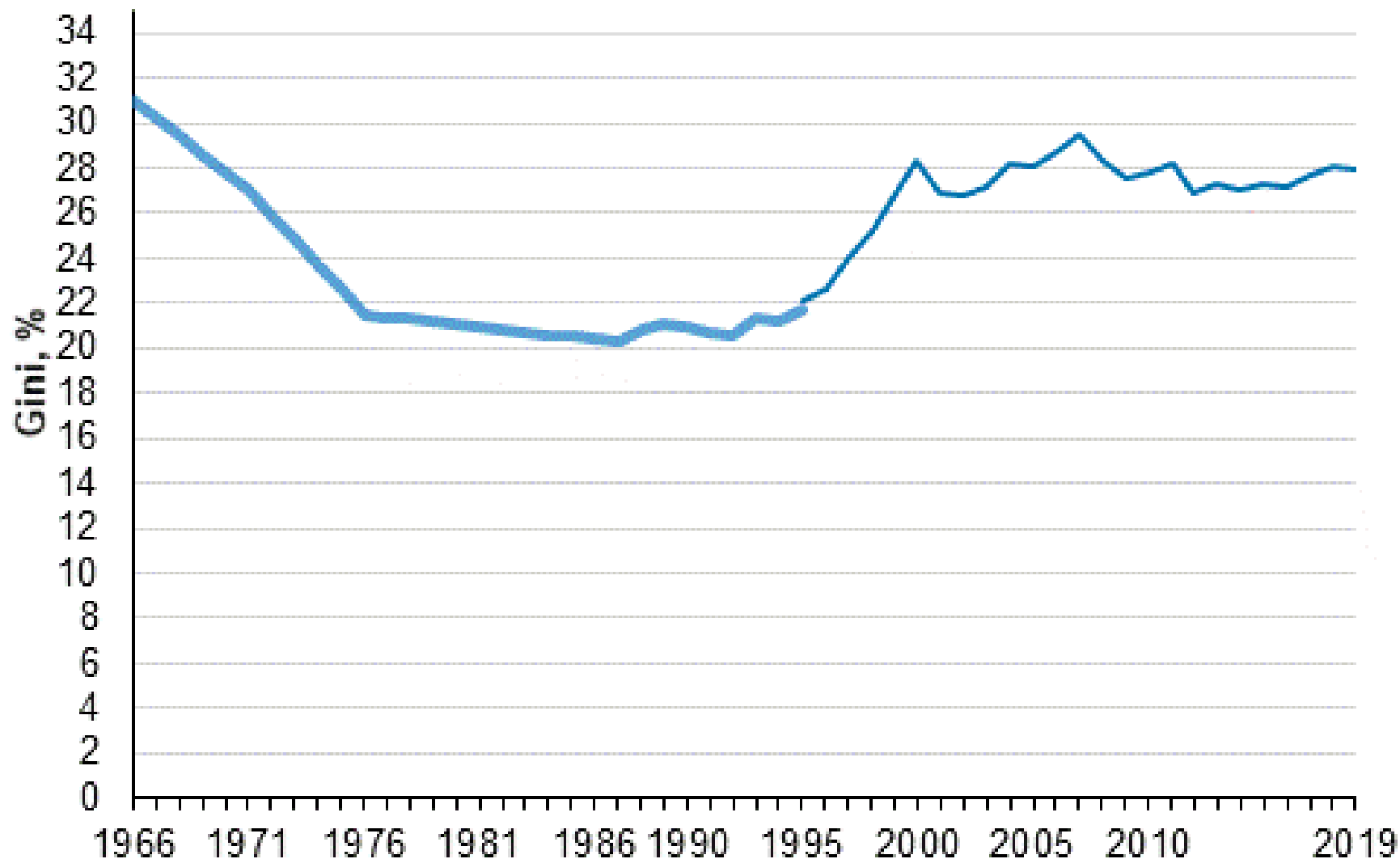
Maiden välisten hintavertailujen kautta lasketaan valuuttojen väliset arvosuhteet, ostovoimapariteetit.

Ostovoimapariteetti on valuuttakurssi, jolla laskettuna kahden maan hyödykkekorin hinta on täysin sama yhteiseksi valuutaksi muutettuna.

Ostovoimapariteetin avulla mitataan kansantalouden rahan arvoa sen perusteella, miten paljon sen valuutalla voi ostaa tavaroita ja palveluja.

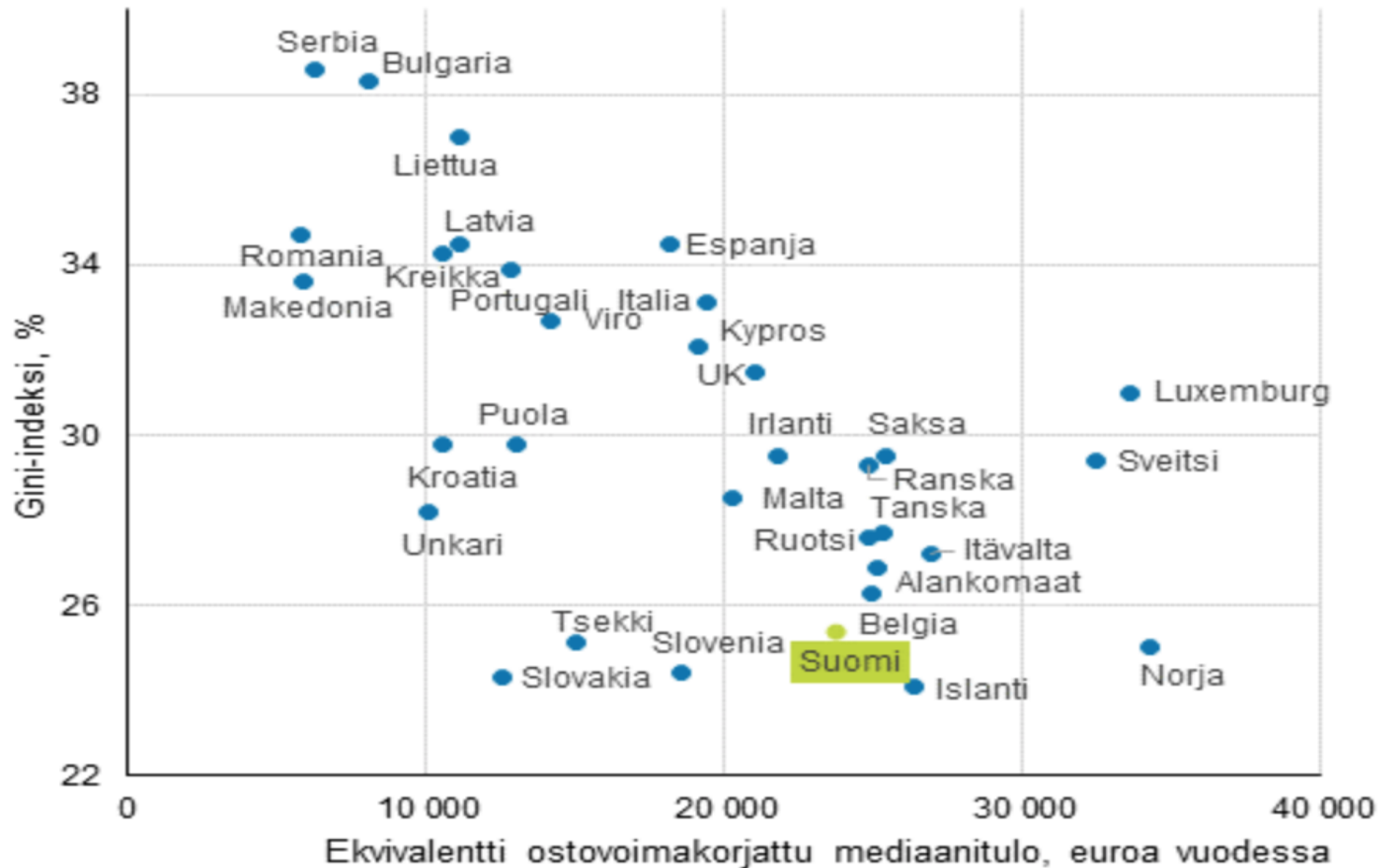
14	Netherlands	49,730	23	Sweden	42,200
15	Kuwait	48,900 ^a	24	Austria	42,080
16	United States	48,450	27	Germany	39,970
17	Finland	48,420	30	Canada	39,730
18	Austria	48,300	31	Belgium	39,270
19	Australia	46,200 ^a	32	Finland	38,500
20	Macao SAR, China	45,460 ^a	33	Australia	36,410 ^a
21	Belgium	46,160	34	United Kingdom	35,940
22	Canada	45,560	35	France	35,650

Tuloerojen kehitys vuodesta 1966 vuoteen 2019, Gini-kerroin (%)

Gini-kerroin, maiden vertailua

Kuvio 12. Keskimääräinen ostovoimakorjattu tulotaso (mediaani) ja tuloerot (Gini-kerroin, %) Euroopan maissa 2015, ekvivalentit käytettävissä olevat rahatulot (pl. myyntivoitot)

Lähde: Eurostat, EU:n tulo- ja elinolotilasto (EU-SILC 2016, tulojen viitevuosi 2015, UK ja Irlanti 2016). Kuvio perustuu tämän julkaisun liitetaulukon 1 tietoihin.

